

Klinisyen Hemşirelerin İntörnlük Uygulaması Hakkındaki Görüşleri

Özlem DOĞU¹, Döndü Sevimli GÜLER¹

ÖZ

Çalışma, hemşirelerin, intörn öğrencilerle kliniklerde yaşadıkları sorunları belirlemek ve öneriler doğrultusunda çözümlenmesine katkı sağlamak amacıyla yapıldı. Tanımlayıcı olarak planlanan çalışma, 1-30 Ocak 2015 tarihlerinde bir eğitim ve araştırma hastanesinde görev yapan hemşirelerde gerçekleştirildi. Kurumlardan gerekli izinler alındıktan sonra araştırmaya katılmayı kabul eden 233 hemşire çalışmanın örneklemini oluşturdu. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ile toplandı. Örneklemini oluşturan hemşirelerin sadece %35.6'sının öğrenciler ile sorun yaşadığı ve sorunu %43.4'ünün öğretim elemanı yetersizliği ve %24.1'inin öğrencilerin uygulama yapmak istemedikleri olarak belirttiği görüldü. Sorun bildiren hemşirelere yöneltilen "sorun çözümünde önerileriniz nelerdir?" sorusuna ise, %85.5'inin öğrencilerin uygulama süresinin uzatılması ve %92.4'ünün gece nöbet çalışmasına katılmaları olduğu belirlendi. İntörnlük uygulamasının, hem öğrencilerin klinikte bulunma sürelerine ve kliniği benimseme sürecine katkı sağlayacağı, hem de hemşireler tarafından olumlu geri dönüşler sağlayacağını düşündü.

Anahtar Kelimeler: Hemşire; öğrenci; intörn uygulama.

The Clinician of Nurse Opinions about of Internship Practice

ABSTRACT

The study, nurses, clinics to determine their problems in order to contribute to the analysis intern student and was in line with suggestions. This descriptive research was carried out in 2015 January 1-30, nurses who worked in education, research, government hospital After receiving permission from the agency comprised the sample of 233 nurses who agreed to participate in this research study. Data were collected through a questionnaire developed by the researchers. Nurses form the sample that there were only 35.6% of the students have problems with lack of teaching staff and 43.4% of them stated that they did not want to make trouble and was seen in 24.1% of the students practice. The problem posed to nurses reporting "What are your recommendations in problem solving?" Is the question, the extension of the implementation period of the students and 85.5% of 92.4% was determined to join the vigil study. It is expected that the internship practice to contribute the presence of clinical time and clinical adoption process of students, and also it is considered to promote the satisfaction of nurses.

Keywords: Nursing; students; practice intern.

GİRİŞ

Teori ve uygulama derslerinden oluşan hemşirelik eğitimi, öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceri geliştirmesine yönelik bir öğrenme sürecidir. Hemşirelik öğrencilerine, mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazandırmak amaçlı, bilim ve sanat boyutunun aktarıldığı bilgi, tutum ve becerileri yaşayarak, yaparak öğrenmesine olanak sağlayan uygulamaları içermektedir (1,2). Eğitimde ki temel amaç, öğrencilerin etkili ve uygun bakımı sunabilmesi için aktif öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Bu hazırlıkta klinik öğretim her zaman eğitim sürecinin ayrılmaz ve bütünlük bir parçası olmuştur. Öğrenci merkezli olan gösterip yaptırma tekniği klinik eğitimde kullanılmaktadır. Öğrencilerin bilgilerini gerçek ortamda kullanmasını, psikomotor becerilerinin gelişerek mesleki sosyalizasyonunu sağlaması, etkili iletişim becerilerini kazanmasını ve bununla birlikte öğrencilerin, beceri odaklı öğrenme hedefini karşılaması, rol modeli görenek çalışmasına olanak tanımaktadır (3-5). Türkiye'de Hemşirelik Lisans eğitimi yapılan okullarda, uygulama dersleri, o bölgede bulunan Üniversite, Eğitim ve Araştırma, Devlet Hastaneleri ve/veya ile Sağlığı Merkezi gerçekleştirilmektedir. Öğrenciler 1. sınıftan itibaren mesleğini, kliniklerde aktif görev alan hemşireleri yakından gözlemleyerek ve uygulayarak öğrenmektedirler. İlk yıllarından itibaren servis hemşireleri ve hocalarının gözetiminde uygulama yapan öğrenciler bu sayede sorumluluk üstlenmektedirler (2,3).

¹ Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Correspondence: Özlem DOĞU e-posta: doguozlem@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received: 26.06.2015 Kabul Tarihi / Accepted: 05.11.2015

Klinik eğitimde; öğretim elemanlarının yanı sıra klinik sorumlu hemşirelerine ve klinik hemşirelerine büyük sorumluluk düşmektedir. Hemşirelik öğrencileri, öğrendikleri teorik bilgiyi uygulama alanlarına aktarıırken, okullarda yeterli öğretim elemanının olmayışı nedeniyle klinisyen hemşireler ile baş başa kalmaktadırlar. Bu nedenle uygulama yapılan kliniklerde görevli hemşirelerin bilinçli, deneyimli ve mesleki yönden donanımlı, olumlu rol modeli olması uygulama hedeflerine ulaşılması açısından önemlidir (1-3). Son yıllarda, öğrencilerin birinci sınıftan itibaren kısa süreler ile çıktığı uygulamaların yerine intörlük uygulamasının daha faydalı olduğu, öğrenciye kliniği tanıma, klinik hemşiresine de öğrenciyi tanıma ve uyum halinde çalışma fırsatı verdiği birçok çalışmada belirtilmiştir (4-7).

Bu sonuçlar doğrultusunda araştırma, öğrencilerin uygulamalarının yapıldığı kliniklerde hemşirelerin, öğrencilerden birlikte çalıştıkları sürede yaşadıkları sorunlar ve beklentilerini belirlemek ve öneriler doğrultusunda çözüm adımları atılmasına katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin uygulama amacıyla çıktığı hastanelerde, öğrenci eğitiminde aktif rol alan hemşirelerin öğrencilere ilişkin görüş ve önerilerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak tasarlandı.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

1-30 Ocak 2015 tarihleri arasında, bir üniversite eğitim araştırma hastanesinde görev yapan ve öğrenciler ile çalışan sorumlu hemşireler ve klinik hemşireler ile gerçekleştirilen çalışma, özellikle öğrencilerin hastanede yoğun olarak bulunduğu acil, yoğun bakım, cerrahi branşlar, dahili branşlar ve çocuk kliniklerinde uygulandı. İlgili kurumlardan yazılı izin alındıktan sonra, araştırmanın evrenini hastanede öğrencilerin uygulamada bulunduğu kliniklerde görev yapan 388 hemşire oluştururken, örneklemi, araştırmaya katılmayı kabul eden ve anket formunu eksiksiz dolduran toplam 233 (%60) hemşire oluşturdu. Araştırmanın amacına ilişkin bilgileri içeren kısa bir açıklama yapıldıktan sonra çalışmaya katılmayı kabul eden hemşirelere anket formu uygulandı.

Veri Toplama Araçları

Veriler, iki bölümden oluşan soruları içeren Soru formu ile toplandı, Soru formunun birinci bölümünde demografik özellikleri içeren 7 soru ve ikinci bölümünde ise hemşirelerin öğrencilere ilişkin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve sorunlara çözüm önerileri içeren, araştırmacı tarafından ilgili literatür bilgisi ile oluşturulan 5 soru yer aldı.

İstatistiksel Analiz

Elde edilen veriler SPSS 21 programı ile değerlendirildi. İstatistiksel olarak kategorik verilerin sıklığı ve yüzdeleri verildi. Nicel değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri hesaplandı. Karşılaştırmalı gruplarda dağılımın normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile incelendi ve grup karşılaştırmalarında nonparametrik bir test olan Mann Whitney U testi kullanıldı. $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya dahil edilen hemşirelerin yaş ortalamasının 31.23 ± 7.73 (min:18; maks:59) olduğu, %52.8 (n=123)'si lise-önlisans mezunu, ortalama çalışma süresinin 10.24 ± 8.23 yıl aralığında olduğu, %91.0'nun (n=212) kadın, %62.7'sinin (n=146) evli, tamamının 40 saat üzerinde mesai yaptığı ve %37.3'ünün (n=87) dahiliye kliniklerinde görev yapmakta olduğu belirlendi.

Hemşirelere, "Ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile uygulama süresince sorun yaşıyor musunuz?" sorusuna çoğunluğunun (%64.4, n=150) olumlu görüşe sahip olduğu ve "hayır" cevabı verdiği, sadece %35.6'sının (n=83) olumsuz görüş bildiren "evet" cevabını verdiği, sadece sorun yaşayanların cevapladığı "yaşadığınız sorunlar nelerdir?" sorusuna ise çoğunluğunun (%43.4, n=36) "uygulamaya çıkan öğretim elemanlarının yeterince ilgilenmediğini" ve diğer çoğunluğun da (%24.1, n=20) "öğrencilerin uygulama yapmayı ve klinikte bulunmayı istemedikleri" şeklinde ifade ettiği görüldü. Sorun bildiren hemşirelerin çalıştıkları kliniklere göre dağılımına bakıldığında ise en çok dahili kliniklerde olduğu (%51.8 n=43) görüldü (Tablo 1).

Tablo 1. Sorun ifade eden hemşirelerin çalıştıkları kliniğe göre dağılımı (n=83)

Klinikler	n(%)
Yoğun Bakımlar	9 (10.8)
Cerrahi Klinikler	22 (26.5)
Dahili Klinikler	43 (51.8)
Çocuk ve Yenidoğan Klinikleri	3 (3.6)
Acil Klinikleri	6 (7.2)

Dahili kliniklerde görev yapmakta olan hemşireler (%37.3, n=87), en çok sorun yaşadığını belirten grup (%51.8, n=43) olduğu belirlendi. Sadece sorun yaşayan hemşirelere sorulan "uygulamaya yönelik çözüm önerileriniz var mı?" sorusuna ise katılımcıların tamamına yakınının öğrencilerin uygulama süresinin uzatılması (n=71, %85.5) ve gece nöbete kalması (n=71, %92.4) şeklinde cevaplar verdiği görüldü (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelerin Öğrenci Uygulamasına Yönelik Önerileri (n=83)

		n	%
Öğretim elemanlarının	Katılıyorum	46	55.4
Kliniklerde daha aktif olması	Katılmıyorum	37	44.6
Öğrencilerin uygulama sürelerinin uzatılması	Katılıyorum	71	85.5
	Katılmıyorum	12	14.5
Kliniklerde öğrenci sayılarının azaltılması	Katılıyorum	67	80.7
	Katılmıyorum	16	19.3
Uygulama öncesi kurum uyum eğitimlerinin yapılması	Katılmıyorum	18	21.7
Öğrencilerin kliniklerde nöbet tutmaları	Katılıyorum	71	92.4
	Katılmıyorum	12	14.4

Çalışmaya katılmayı kabul eden hemşirelerin demografik özelliklerine göre öğrenciler ile sorun yaşama durumu yönünden yapılan karşılaştırmalara göre; yaş ($p < 0.001$) ve meslekte çalışma süresi ($p < 0.001$) yönünden anlamlı fark bulunduğu, ancak öğrenim durumu yönünden anlamlı fark olmadığı görüldü ($p = 0.764$).

TARTIŞMA

Uygulamalı bir disiplin olan hemşirelikte klinik uygulama, öğrencinin psikomotor ve eleştirel düşünme becerisini geliştirmesinde, teorigi pratiğe aktarmasında, bağımsız karar verme becerisinin ve mesleki kimliğin gelişmesine olmazsa olmaz bir bölümünü oluşturmaktadır. Ayrıca, analiz- sentez yeteneğinin gelişmesiyle neden- sonuç ilişkilerini kurabilmesini de sağlamaktadır. Bu doğrultu da çalışmamızda, 1. Sınıftan itibaren yer alan klinik uygulamada karşılaşılan sorunların tespit edilmesi, bu sorunlara gerekli çözüm önerilerinin getirilmesi ve klinik uyumu ile birlikte eğitim-öğretim kalitesini artırma yönündeki girişimlere fayda sağlayacağı amaçlanmıştır (7-9).

Çalışmamızda, hemşirelerin küçük bir bölümünün klinik uygulama süresince öğrenci hemşirelerle sorun yaşadığı (%35.6), bu sorunların ise çoğunluğunu (%43.4, n=36) "uygulamaya çıkan öğretim elemanlarının yeterince ilgilenmediğini" şeklinde ifade ettikleri görüldü. Hemşirelikte klinik eğitimde öğretim elemanlarının yanı sıra klinik sorumluları ve klinik hemşireleri öğrencinin eğitiminde sorumlu olması ve öğrencilere rehberlik etmesi, yurt dışında ve ülkemizde uygulanan bir yöntemdir. Hemşirelik okullarında öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğu durumlarda (1 eğitmen / 20 öğrenci) hastanelerde çalışan sorumlu hemşirelerden ücret karşılığı klinik eğitimcisi olarak yararlanılması birçok ülkede uygulanan bir yöntemdir (6,10). Ülkemizde de uygulanan bu yöntemin sorunları çözebileceği ve memnuniyet sağlayacağı düşüncesindeyiz. Çalışmamızda yine büyük çoğunluğun (%24.1) "öğrencilerin uygulama yapmayı ve klinikte bulunmayı istemedikleri" belirlendi. 1. Sınıftan itibaren uygulamaya çıkan öğrencilerin sadece haftanın belirli günleri klinikte olmaları aidaat duygusu oluşturmada ve mesleği benimsemede yeterli olmadığı yönünde birçok çalışma mevcuttur (2,4,6,11), okul hastane işbirliğinin sağlandığı intörlük uygulamasının öğrencilerin özgüveninin olumlu yönde etkilediğini belirtirken, Eryılmaz ve Gencalp (11) çalışmalarında, intörlük uygulaması sonrası öğrencilerin %96.2'si kendine olan güveninin, %85.2'si mesleki motivasyonlarının arttığını ve %81.5'i otonomilerinin geliştiğini ve dolayısıyla kuruma yönelik aidaat duygusunun geliştiği ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Yazıcı ve Nural (7) çalışmalarında öğrencilerin tamamının uygulamadan memnun olduklarını ve %92.6'sının uygulamanın devam etmesinden yana görüş bildirdiklerini saptamışlardır.

Uygulama amacıyla çıkarılan kurumu benimseme klinikte bulunma isteği oluşturacak ve bu durumda uygulama sürelerinin uzatılması yani intörlük uygulaması ile gerçekleşeceği kanaatindeyiz.

Sorun ifade eden hemşirelerin çalıştıkları kliniğe göre dağılımına baktığımızda çoğunluğunun (%51.8) dahili klinikler olduğu görüldü (Tablo 1). Bu durum anketi cevaplayan hemşirelerin çalıştıkları kliniklere göre dağılımında çoğunluğun dahili kliniklerde (%37.5) olmasından kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışmaya dahil edilen ve sorun yaşadığını bildiren n=83 hemşirelere yöneltilen "sorunun çözümünde önerileriniz nelerdir?" sorusuna tamamına yakınının öğrencilerin

uygulama süresinin uzatılması (%85.5) ve gece nöbete kalması (%92.4) şeklinde cevaplar verdiği görüldü (Tablo 2). Erenel ve ark. 2008 yılında yaptıkları çalışmada da benzer bulgular bulmuşlar ve hemşirelerin önerileri arasında ilk üç sırada %23.68 ile uygulama süresinin daha uzun olması ve intörlük uygulamasının devam etmesi, %21.05 öğrencilerin gece ve hafta sonu nöbet tutmaları olduğunu bildirmişler ve uygulanmasını önermişlerdir. Bu durum çalışmamızın bulgusunu destekler nitelikte olup klinik uyumunun sağlanması adına olumlu bir adım olacağı, bu durumun intörlük uygulaması ile sağlanabileceği kanaatindeyiz.

Yapılan araştırma sonuçları, araştırmamız sonucunu destekler nitelikte olduğunu,

Hemşirelik de en etkin eğitim stratejisi olan hastanede, öğrenciler ile bir arada çalışan hemşirelerin yaşamış olduğu sorunlar, öğrencilerin mesleki bağlılığını, sosyalizasyonunu ve eğitimini olumsuz etkileyebileceğini söyleyebiliriz (1,2,6). Bu konu geliştirilen çözüm önerileri ile değerlendirme ve adım atılmasına katkı sağlayacaktır. İntörlük uygulaması ile öğrenci gelişimine olumlu katkı vereceği ve klinik hemşireler ile daha uyumlu çalışacağını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin uygulama alanlarında yaşadıkları sorunları tespit etmeye yönelik yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar bulunmuş olup, hemşirelerin intörlük uygulamasına ilişkin görüşlerinin olumlu ve hemşirelerin ise, intörlük uygulamasının öğrencilerin bilgi ve becerilerinin daha fazla arttırdığını, öğrencilerin mesleğe uyumunu sağladığını, kendilerine olan güvenlerini arttırdığını, iletişim becerileri ve sorumluluk duygusunun arttırdığını ifade etmişlerdir (6).

Hemşirelerin yaş ile meslekte çalışma süresinin öğrencilerle sorun yaşama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülürken ($p < 0.001$), öğrenim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görüldü ($p = 0.764$). Literatürde yaş, mesleki deneyim süresi ile öğrenciler ile klinikte sorun yaşama durumu arasında bulgumuza paralel olarak anlamlı farklılıklar belirtilirken, bulgumuzun aksine öğrenim durumunun da bu konuda etkili olduğu belirtilmiştir (1,2,4,6). Çalışmamızın bu bulgusunun literatür ile kısmen uyumlu olması örneklem farklılığından kaynaklandığını düşündürdü.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamızda hemşirelerin çoğunluğunun klinik uygulamaya çıkan öğrencilerle sorun yaşamadığı görülerek olumlu sonuç elde edildi. Sadece sorun yaşayan hemşirelere sorulan "Öneriniz nedir?" sorusuna ise "Uygulama süresinin uzatılması ve gece nöbete kalmaları" şeklinde intörlük uygulaması ile paralel çözüm önerileri sunmaları memnuniyet sağladı. Bu sayede intörlük uygulamasının çözüm olacağı, öğrenciler açısından ise klinikte daha aktif olmaları ve nöbet tutmalarının eğitimlerine daha fazla katkı sağlayacağı düşünüldü. Bu doğrultuda uygulama süresinin arttırılması için intörlük uygulaması öneren birçok çalışma mevcuttur. Öğrencilerin intörlük uygulaması kapsamında gece ve hafta sonu çalışmaları da önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Bayık A. Ülkemizde Hemşirelik Eğitiminin Gelişimi ve Öğretime İlişkin Sorunlar. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 1991; 7(3): 29-40.
2. Büyük ET, Rızalar S, Çetin A. ve Sezgin S. Hemşirelerin intörn eğitim uygulaması hakkındaki görüş ve önerileri. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi. 2014; 3(3): 135-40.
3. Worrall K. Orientation to student placements: needs and benefits. Paediatric Nursing. 2007; 19(1): 31-3.
4. Gümral N, Çoşar F. Ebelik ve hemşirelik son sınıf öğrencilerinin okul-hastane işbirliği ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2006;13(3): 21-4.
5. Tosun N, Oflaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız D ve ark. Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi Gülhane Tıp Dergisi. 2008; 50(3): 164-71.
6. Erenel Şentürk A, Dal Ü, Kutlutürkan S, Vural G. Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin ve hemşirelerin intörnlük uygulamasına ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi. 2008; 15(2): 16-25.
7. Yazıcı S, Nural N. Hemşirelik /ebelik öğrencilerinin son sınıfın tamamın uygulama olmasına ilişkin görüşleri. İbni Sina Tıp Dergisi. 2001; 6(1): 43-8.
8. Şengül F. Hemşirelik eğitim modellerinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerine etkisi (Çok merkezli çalışma) [Yüksek lisans tezi]. Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı; 2010.
9. Smith CA. Implementing a nursing internship program. Healthcare Quarterly. 2008; 11(2): 76-9.
10. Özdağ N. İsrail ve Amerika Birleşik Devletleri'nde hemşirelik eğitimi ve uygulamalarına ilişkin izlenimler. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2002; 6(1): 22-9.
11. Eryılmaz YH, Gençalp S. Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin intörn programına ilişkin görüşleri. I. Uluslararası & VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi; 2000 Mayıs 8-11; Antalya. s. 49.